

L'etimologia ja la va indicar Ribera i la copia Asín: àr. *al-'aqqas* 'els arcs, les arcades' pl. de *qays*; *RMa qays*, pl. 'aqqās «arcus domus vel arcus balistae»; *PAlc* 104.8 «arco de edificio: cáuç, acuác»; 104.8, «arco para tirar: cáuç, acuác» 104.10. Encara que ell sembli vacillar en l'accentuació, i que en l'acc. adjectiva, 'corbat d'esquena', es trobi amb la segona *a* breu, ja Steiger (*Contr.*, p. 88) va assenyalar que els mots d'aqueixa estructura el vulgar hispànic els passava a l'accent oxíton.

Els historiadors de l'arqueologia local acabaran de decidir en què es funda el nom 'els arcs', si es tracta d'arcades de la sèquia (que rega el terme, provinent de Manises), o arcades d'algun pont que fessin els moros per assegurar el pas del Barranc de Torrent, que és sec però amb grans avingudes; o si són arcades d'un antic castell: veg. les moltes i belles del notable castell del S. xv, que hi ha adjunt a l'església, fotografiades en Sarthou, *GGRV*, pp. 885, 886, 887, 888; car si bé aquest no existia en temps dels moros, és lògic suposar que n'hi vagin reconstruir un de més antic existent llavors, i del qual pot ser obscura tradició la gran torre figurada en el segell municipal, que veiem a la pàgina 882 d'aquesta obra; a penes cal dir que és pura fauna l'etimologia llatina que diu Escolano i reproduïxen benèvolament SSiv. i Sarthou.

El mateix mot en singular, *qays*, va donar *Alcaus* que figura el 1248 com una alq. de la vall de Segària en el *Rept.*, a. 1248 (p. 336). I degué ser assimilat d'hora a l'evolució romànica en la llengua germana del Ponent, on *alcouze* és NLL bastant difós en la toponímia de Port. i Galícia (Silveira, *RLus.* xxiv, 202ss.); «rueiro: lugar donde se pasean o reúnen las jentes, en particular por la noche; en varias partes de Galicia dicen *alcouze*; *mentidero* traduciría yo en cast.» en l'anònim gallec de c. 1850, p. p. Leite, *RLus.* vii, 225.

Alarà i *Alarany* (Priorat, Beseit), V. *L'Arà Alarap*, V. *Arabi*

ALARC

Apuntem aquí que el mot romànic mateix, que fou substituït per l'arabisme precedent, sembla haver passat des del mossàrab a l'ús de l'àrab vulgar morisc, amb descendència toponímica, puix que proveït de l'article àrab *Alarc* figura com a castell moro revoltat, al peu de l'Aitana, l'a. 1276 en la *Cròn.* de Jaume I (371), i en docs. de Pere el Gran (Soldevila, *Pere el Gr.* i, ii) i en donacions de 1270, 1271 i 1279 (MtzFerreando, *Docum. Val. ACA* i, 1001, 1061, ii, 781). Avui, reduït a *Arc*, consta com un veïnat del terme de Sella, i font de l'*Arca* Agost. V. també el cast. *Alarcos* a la fi de l'article següent. Hi ha arrels àr. *°r-q* i *°r-q-b*, però com que en elles només hi ha substantius vocalitzats *°irq* i *°urqûb*, fóra ben difícil i improbable trobar-hi un baix d'enllaç fonètic.

ALARCÓ o ALARCON

Nom que sembla ben arrelat en terra valenciana, quasi tant o no gaire menys que en el domini castellà, on és només del Sud, i pertot deu ser arabisme autòcton, si bé no estudiat per ningú (ni en el flux llibret pan-arabista d'Asín).

Nom d'importants partides rurals valencianes en paratges i comarques diferents: *alarkó* al Ràfol de Salem, vall tota ella farcida de topònims antics i sobretot àrabs (xxxii, 143.19); un altre 25 k. més al N., a Castelló de la Ribera, amb variants individuals *alarkón*, *larkón*; i, parlant d'un altre lloc, algú el situa «darré *larkón*» (xxxii); i entre Llíria i Casinos és nom d'un corral isolat, que en aquest poble anomenaren c. de *alarkón*, i els de Llíria de *arkón* (xxx, 93.26). Com a cognom està encara més estès, i sempre sense *-n*, cogn. que se sol considerar com a típicament valencià (*Llibret de Falles, Carrer Barques* 1952, p. 17); i *AlcM* el dona com a propi de les «prov. de Tarragona, València i Alacant».

Cert que encara en tenim proves més esteses, i de més relleu, a la part S. del domini castellà. Començant per *Alarcón* vila considerable de la prov. de Cuenca, uns 50 k. al S. d'aquesta ciutat, i uns 150 a ponent de Llíria, cap d'una comarqueta, avui en part submergida pel Pantà de l'Alt Xúquer. I un bon nombre de poblats petits, que no tots deuen ser recents ni secundaris, puix que els veiem a tantes terres ben separades d'aquella: sengles «caserios» (o «casa de labor») de les prov. d'Albacete, Còrdova i Badajoz; i, en plural, *Los Alarcones* un a la prov. de Múrcia, l'altre a la part NE. de la d'Almeria.

L'etimologia em sembla clara: àr. *al-°urqub*, car s'hi presta bé el significat, que si bé en fonts de l'àrab clàssic és 'garra, baix de la cama, fr. *jarret*', ens apareix en el Nord d'Àfrica amb diverses aplicacions topogràfiques: «mamelon» i «chaîne de collines» a Algèria (Beaussier); i Boqtor, que es basa sobretot en l'ús d'Egipte, però no sense aportacions magrebines, el troba en el sentit de «tournant, coin de chemin»; d'acord sobretot aquesta, amb l'emplaçament d'alguns dels noms valencians, i amb el d'*Alarcón* de Cuenca, que es troba en el nus de tres grosses carreteres modernes, i en una marcada recolzada del curs del Xúquer; en tot cas és mot de provada existència en l'hispanoàrab, que *RMa* tradueix «clavilla pedis» (142a, 286.10), marcant clarament que s'accentuava a la síl·laba final: *°urqûb*.¹

Fonèticament inobjectable: *al-°orqûb* amb dissimilació de les vocals *Alarcó*, mentre que en cast. i en part de les formes valencianes la final extraordinària *-ob*, impossible en romànic, fou canviada en la trivial *-on*. A Traiguera *AlcM* assenyala un nom *Alarcoval*, on encara tenim aqueixa *-b*: probablement es tracta del «superlatiu islàmic» (del qual he aplegat tants testimonis toponímics valencians etc. en nota 6 de l'article *Ador*): *Al-°orqûb-âlle* < *Allâb*.

Seria difícil comprendre que cap arabista, ni Asín, no hagi pensat a cercar per a *Alarcon* una etimologia